

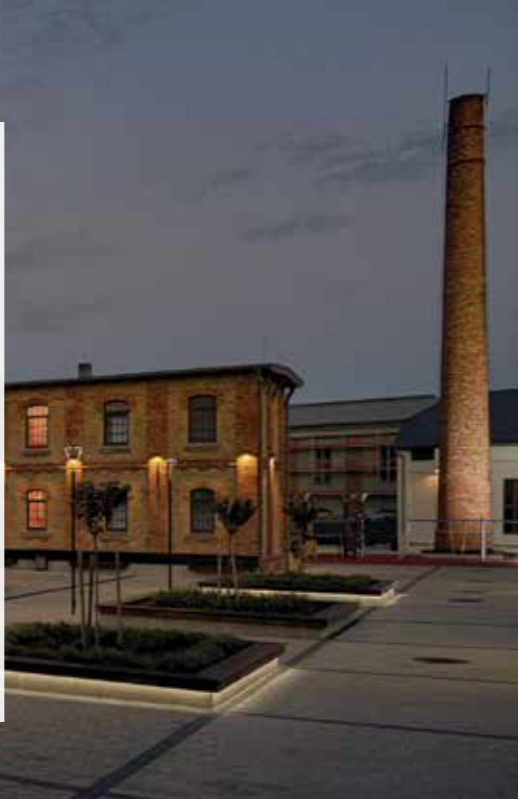
Lenzsér, P. (2021): We need Mohács (Nekünk Mohács kell)
 Metszet, Vol 12, No 5 (2021), pp 56-61, DOI: <https://doi.org/10.33268/Met.2021.5.6>
 Received: 20 September 2021
 Accepted: 29 September 2021
 Published: 14 October 2021

Abstract: Revitalization of the former silk works and surroundings, Mohács, Hungary; Architect: Gyula Dombai

The need to revitalize this group of buildings located on the bank of Danube, which acted as a buffer between the local community and the river, has led to a new centre of activity. Places of employment and social interaction have been generated. Introducing planting to former industrial building softens the landscape, which leads towards brick buildings that are now easier to access and move around due to the intervention of new lifts, stairs and corridors. Industrial heritage is retained, whilst creating a place for the current and future citizens of this town in a place which also welcomes visitors alike.

01

The need to revitalize this group of buildings located on the bank of Danube, which acted as a buffer between the local community and the river, has led to a new centre of activity. Places of employment and social interaction have been generated. Introducing planting to former industrial building softens the landscape, which leads towards brick buildings that are now easier to access and move around due to the intervention of new lifts, stairs and corridors. Industrial heritage is retained, whilst creating a place for the current and future citizens of this town in a place which also welcomes visitors alike.

04 ...és még a selyemgyár működése közben

MOHÁCS

Lenzsér Péter DLA

01

—Az egyetlen magántulajdonú épület (egykori irodaépület) most étterem, panzió, terasz. A helyreállítási folyamat legelső eleme volt, és fontosságát jelzi, hogy épp ez az az épület, amely kapcsolatot teremthet a Vadász-féle emlékmű és a selyemgyár többi rekonstruált épülete, külső tere között. Szükségszerű, hogy a vállalkozás sikeres legyen, étellel töltve meg az együttes fontos elemét.

05

05 A légifotón jól látszik: a teljes területet rendezni kellett

06 A terasz elkészülte után

07 A műves téglaparkány részlete

08 A terasz csomóponti részlete

—Az együttes eredeti épülete, az egykori gubóház és a hozzá csatlakozó, utólag épített földszintes épületszárny játszóházzá, illetve robottechnikai bemutatóterré alakulhat. A műemléki védettségu gubóház egykori faszerkezetu belseje a tűzvédelmi előírások megszigorodása miatt nagyrészt vasbetonra cserélődött. Kár érte, de az épülettömeg megtartása és az épület hasznosítása, bevonása az együttes új életébe nyilván fontosabb lépés.

—A rekonstrukció egyik leglényegesebb eleme a központi kétszintes selyemgyári épület tömegének kibontása, érték kibontakoztatása, revitalizációja. Legnagyobb építészeti kihívás nyilvánvalóan az egykori nagy belmagasságú, igen hosszú terének hasznosítása volt anélkül, hogy annak lényegi tulajdonsága, egységes tere, karaktere megtörjön. Nagyon szellemes a szekcionálisan használható rendezvényter kialakítása. Szükség esetén csupán súlyos függönyökkel leválasztható a tér egy-egy eleme, kisebb terekre bontva az egykori nagy csarnokot, de egybenyitva igen nagy méretu rendezvényeknek is méltó helyet biztosíthat.

05

10

11

09

—Ez nyilván megoldhatatlan lett volna egy igen racionális és rafináltan kialakított közlekedőrendszer nélkül, mely súlyponti helyeken támadja meg a tereket, a lehető leglogikusabb használatot biztosítva.

—A rendezvények esetén – gondoljunk itt például nagyobb lakodalmakra vagy reprezentatív városi rendezvényekre, ünnepekre – nagyon fontosak a kültéri kapcsolatok. Ennek szép megoldása a belső udvar felé kialakított nagyméretu emeleti erkély, vagy a fotózásra is lehetőséget adó, a galériaszintről megközelíthető teraszok, lélegzetelállító dunai kilátással.

—Egy egykori gyárpépület vadonatúj funkciót kapott. A funkció szükségszerűen igényli az új helyiségcsoportokat, szerkezeteket, lépcsőmagokat, lifteket. Izgalmas építészeti kérdés, hogy az új elemek miképpen viselkedjenek a régi, rekonstruált terekben. Mennyire próbáljon belesimulni az új a régibe, vagy épp ellenkezőleg: álljon kontrasztban azokkal?

—Dombai Gyula nagyon jó érzékkel kezelte ezt a kérdést is: az újonnan bekerülő elemek egyértelműen kortárs részletképzéssel bírnak, ugyanakkor szerkesztésük, anyaghasználatuk, színezésük igazodik az

06

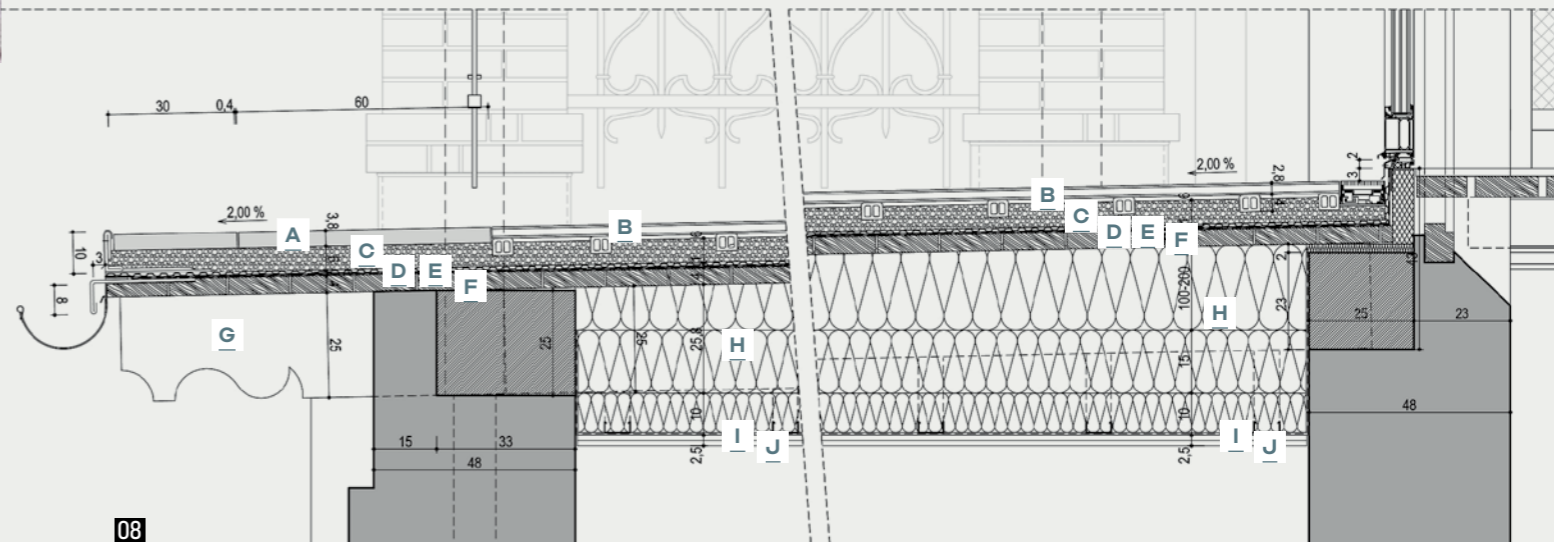
08

06

07

08

- A | Fagyálló beton járólap
- B | Wpc burkolat párnafán
- C | Zúzottkő ágyazat
- D | Védő-elválasztó drainlemez
- E | Csapadékvíz elleni műanyag vízszigetelés alátétfilccel

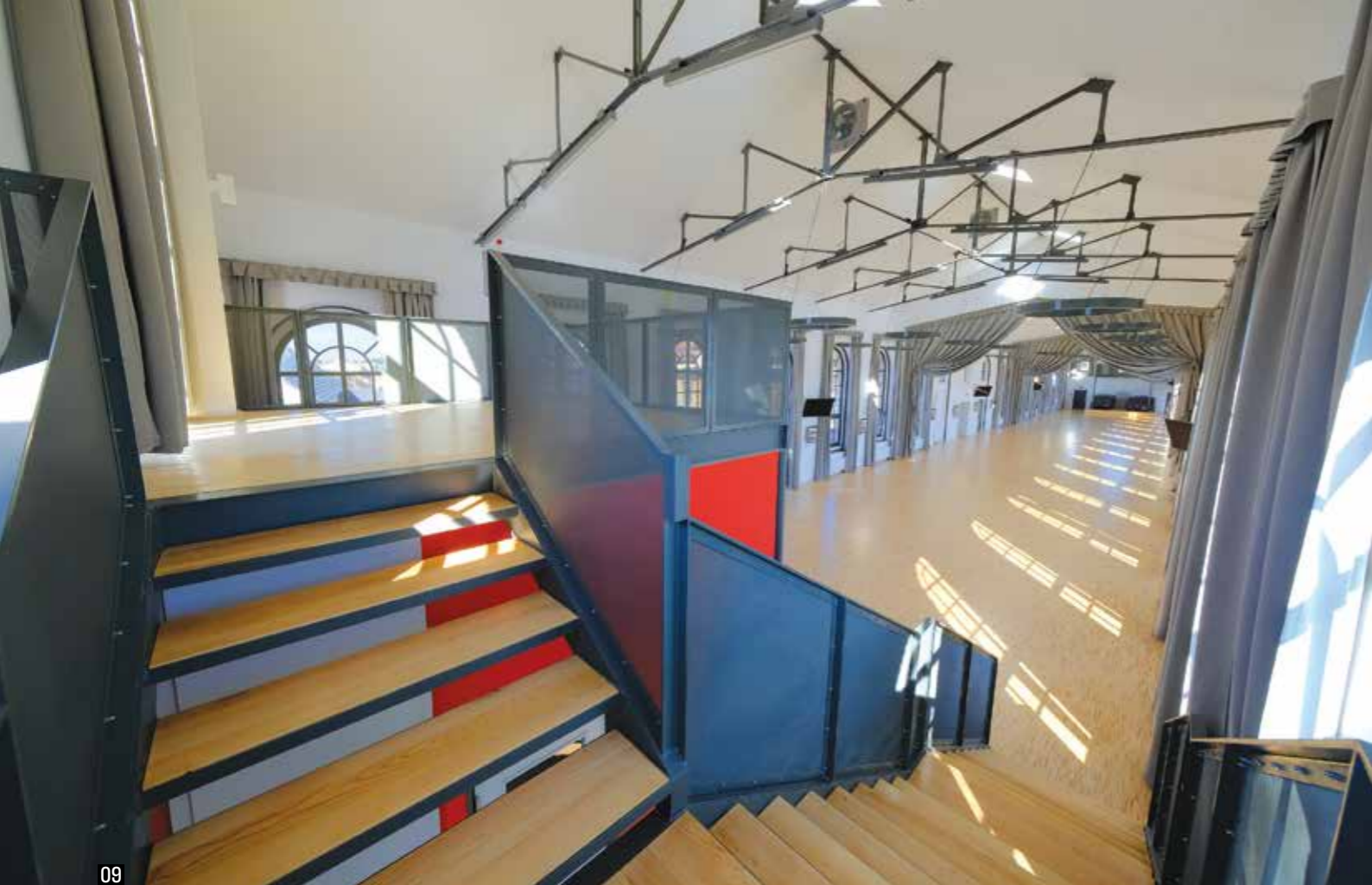
- F | Pallóborítás
- G | Az eredeti mintájára készült fa gerendázat
- H | Kőzetgyapot hőszigetelés a gerendák között és alatt
- I | Párazáró fólia
- J | Tűzgátló gipszkarton álmennyezet

indusztriális környezethez. Legjobb példák erre az új közlekedőmagok, lépcsők, liftek elemei. Milyen finom megoldás, hogy az újonnan bekerülő korlátok-mellvédek nem a divatos és mindenhol megjelenő üvegmellvédek, hanem az egykori selyemgyár világát absztrakt módon megidéző áttetsző fém szitaszövetek, terpesztett lemezek!

09

—De a földszinti irodatermek üvegfalakkal történő felosztása, azok részletképzése szintén adekvát megoldás az ipari épületek tereinek hasznosításakor.

—Az épületrekonstrukció egyik legfontosabb erénye, hogy bár igen komoly beavatkozások történtek az épületegyüttesen, azok oly módon lettek helyreállítva, hogy nem érezzük azokon a mesterséges, utólagos beavatkozás hangulatát, hanem minden részletükben természetesnek tűnnek. A megtartott, restaurált, visszaállított

09

- 09 A rendezvényterem belvilága az iparias korlátokkal
- 10 Metszet
- 11 Alaprajz

elemek pedig értő, lelkiismeretes mesterek keze nyomát dicsérik.

___Közösségi funkciókról lévén szó, a külső terek ugyanolyan fontosnak tűnnek, mint az épületekben helyet kapó programelemek. A városi köztérként, játszótérként kialakított udvarok legnagyobb érdeme, hogy bár szorosan az épületekhez tartoznak, mégis szervesen kapcsolódnak a város utcahálójához. Egyszerre érezni az együttes kompaktságát és nyitását a város felé. Milyen jó, hogy megmaradt és a kompozíció szerves részét képezi az egykori magas kémény!

___Igényes burkolatkialakításokkal, növénytelepítésekkel, víz- és fényarchitektúrával üdítő színfoltja lett az együttes Mohács eddig alulhasznált területének. A gyönyörűen helyreállított főépület dunai homlokzata, különösen az esti diszkrét, mégis kiemelkedő épületvilágításával pedig a Dunán érkezőknek adhat egy eddig nem ismert képet a városról.

___Építészeti oldalról a legkiemelkedőbb, hogy a beavatkozás egy átfogó városépítészeti gondolat-tól a műemléki épületegyüttes pontos elemzésén és rekonstrukcióján át a legapróbb részletképzési gondolatokig és tettekig terjedt. Sőt, az építészeti beavatkozásokon túl a tervezőiroda keze nyomát viselik olyan apró, de hihetetlenül fontos részletek, mint a diszterem klímaegységeit takaró archív fotók grafikai megoldásai. Az egész épületegyüttesen érződik és visszaköszön

17

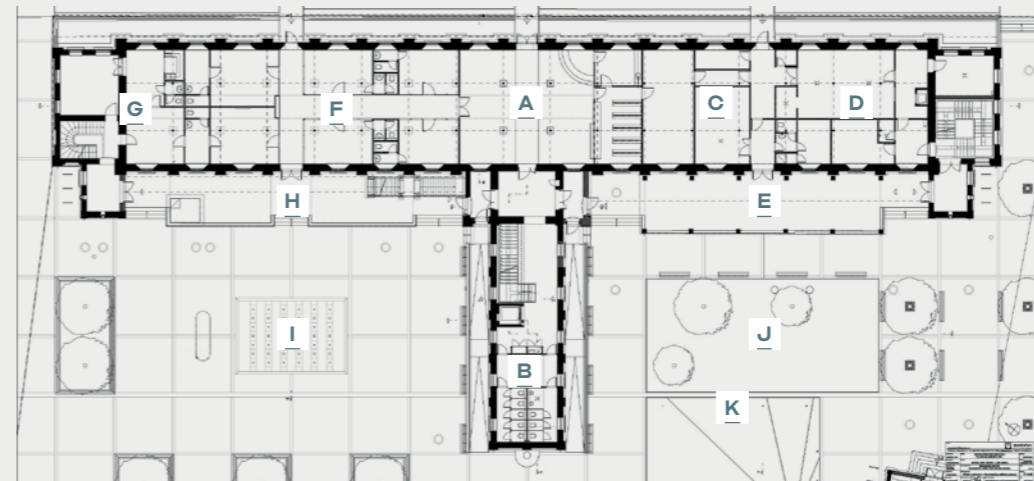
a tervező építész feladatszeretete és többéves aktív, kiemelkedő részvétele a tervezésben és kivitelezésben.

___Egy ilyen rehabilitációs program több évet magában foglaló, óriási munka. [7] [8] Amikor az elképzelés megszületik, kiérlelődik, majd a kivitelezés során megvalósul, az sok év. A kezdetekkor senki nem gondolt még a pandémiára. Az ország több pontján terveztünk és adtunk át kulturális és egyéb közösségi épületeket az utóbbi időben. Nincs elkedvetlenítőbb, mint amikor egy lelkesen megtervezett és mintaszerűen elkészült közösségi épületet az átadás napján – még ha ideiglenesen is, de – újra bezárnak. A városba már kezd visszaállni a régi élet: a vendéglők teraszai megtelnek, újra jókedvű gyermekek lakják be a játszótereket, de egy újonnan elkészült kulturális, közösségi épületet beindítani nagyon-nagyon nehéz feladat. Annál nagyobb öröm lesz majd, amikor az épületeket valóban használatba veszi a város polgársága!

___Közeledünk a mohácsi csata 500. évfordulójához. A kormány ezzel kapcsolatos programja nyilvánvalóan az emlékhelyekhez, a történelmi eseményhez szorosanban kapcsolható helyszínekre fókuszál. Fontos, hogy a város saját beruházásai kapcsán tudjon kapcsolódni a megújuláshoz, megemlékezésekhez. [9] Pár év múlva még nagyobb figyelem irányul majd a városra. Talán már egy új, látványos nyitott dunai sétány fogadja a látogatókat.

10

11

- A | Előcsarnok
- B | Mosdók
- C | Raktár és gépészet
- D | Melegítőkonyha
- E | Előlépcső és terasz
- F | Üzletek és irodák
- G | Üzemeltetés
- H | Előlépcső és terasz
- I | Térsvízi szökőkút
- J | Szeniorjátsszótér
- K | Gyermekjátsszótér

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Balla, Regina: „Élhetőség a szomszédban”, *Metszet*, Vol 10, No 3 (2019), pp 42-45.
- [2] Haspel, Jörg: *Neuer Nutzen in alten Industriebauten, Dreissig Jahre Industriedenkmalfpflege in Deutschland*, 2003.
- [3] Keresztély, Krisztina: „Ipari épületek kulturális célú hasznosítása Budapesten”, in Barta Györgyi (ed): *A budapesti barnaövezet megújulási esélyei*, MTA Társadalomkutató Központ, Budapest 2004, pp 221-236.
- [4] Kleineberg, Uwe-Wolf, Roland: *Umnutzung von Fabriken – Übersicht und Beispiele*, ILS, 1984.
- [5] Kukely, György-Barta, Györgyi-Beluszky, Pál-Győri, Róbert: „Barnamezős területek rehabilitációja Budapesten”, *Tér és Társadalom*, Vol 20, No 1 (2006), pp 57-71.
- [6] Lepel, Adrienn: „Az ipari épületek funkcióváltásából adódó építési munkák anyagainak értékelése”, *Magyar Építőipar*, Vol 54, No 4 (2004), pp 200-210.
- [7] Lepel, Adrienn: „Az ipari épületek második élete és újrahasznosításuk folyamata” [PhD-értekezés], Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Építésmérnöki Kar, Építéskivitelezési Tanszék, Budapest 2009.
- [8] Priemus, H.: „Barnamezős területek felújítása és várospolitika Nyugat-Európában, Hollandia példája”, in Éri Vilma (ed): *Terjeszkedés vagy ésszerű városfejlesztés?*, Környezettudományi Központ, Budapest 2001, pp 80-84.
- [9] Varga-Ötvös, Béla-Letenyei, László: „A területérték, mint fenntartható önkormányzati jövedelemforrás”, in Letenyei László-Sándor Csaba (eds): *Kortárs városfejlesztési modellek I*, TeTT Könyvek, Budapest 2010, pp 39-52.

ÉPÍTÉSZ: Dombai Gyula, Kovácsné Zólyomi Judit, Kunovszki Eszter (Dombaiterv Bt.) | ÉPÍTETŐ: Mohács Város Önkormányzata | TARTÓSZERKEZET: Atanazov Ilija, Atanazov Balázs | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Jeszták Urszula | KÜLSŐ VÍZESKÖZMŰ: Balog Gábor | ERŐSÁRAM: Beke Béla, Vásárhelyi Sándor | GYENGEÁRAM: Gungl Péter, Schaller Viktor, Vágó Balázs | ÚT- ÉS PARKOLÓTÉRV: Ritter Attila | SZÖKŐKÚT: Tóth Mihály | AKADÁLYMENTESÍTÉS: Dr. Laki Tamás | TŰZVÉDELEM: Schwoy Dezső | MUNKABIZTONSÁG ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEM: Dikán György | FELVONÓ: Avar Zoltán, Tüske Tibor | KÖRNYEZETVÉDELEM: Schván Hajnalka | KERTTERV: Hári Erika | KONYHATECHNOLÓGIA: Varga János | FAANYAGVÉDELEM: Dr. Bakó Tibor | ÉPÍTÉSTÖRTÉNET: Rabb Dániel, Rabb Donát | GENERÁLKIVITELEZŐ: Munkás László, Butyko Sándor